Rewarding Learning

Uimhir Lárionaid

71	

Uimhir Iarrthóra

General Certificate of Secondary Education
2010–2011

Eolaíocht: Teastas Singil (Modúlach)

Gníomhaíocht Dhaonna agus Sláinte
Modúl 2
Bonnsraith

[GSC21]

GSC21

DÉARDAOIN 11 SAMHAIN 2010, IARNÓIN

AM

45 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa scrúdpháipéar seo.
Freagair **gach ceann** de na **seacht** gceist.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 45 an marc iomlán don pháipéar seo.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	**Marcanna**
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	

Marc Iomlán	

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

1 **(a)** Comhlánaigh an tábla thíos faoi mhiocróib atá ina gcúis le galar.

Roghnaigh ó:

víreas **gónairith** **truis** **polaimiailíteas**

Cineál miocróib	Galar
baictéir	
	slaghdán
fungais	

[3]

(b) Comhlánaigh na habairtí seo a leanas.

Roghnaigh ó:

fuiltéachtadh : seicin mhúcasach : craiceann : vacsaíniú

Tá an corp iomlán clúdaithe le ______________________________

ar bhacainn thábhachtach ar mhiocróib é. Má tharlaíonn damáiste

don bhacainn seo, is é ______________________ a chóiríonn í. [2]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

2 **(a)** Taispeánann an graf thíos airde na gcailíní i rang cailíní 15 bliana d’aois.

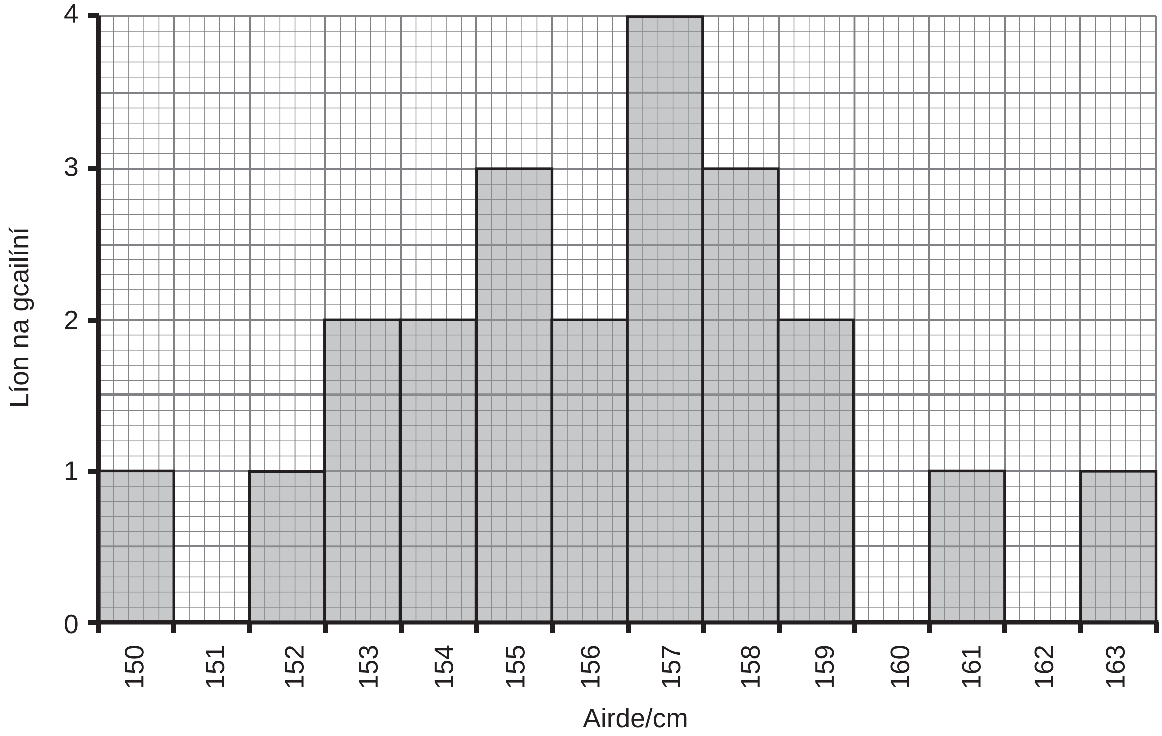

(i) Cad é an airde is coitianta sa rang?

__________________ cm [1]

(ii) Cá mhéad cailín atá 161cm ar airde?

__________________ [1]

(iii) Is sampla d’éagsúlacht leanúnach i ndaoine í airde. Cad é is ciall leis an téarma **éagsúlacht leanúnach**?

____ [1]

(b) Luaigh sampla d’éagsúlacht **neamhleanúnach** i ndaoine.

Ciorclaigh an freagra ceart.

meáchan : fad méire : rolladh teanga

[1]

(c) Is féidir linn dath ár gcraiceann a athrú trí bholg le gréin a dhéanamh.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(i) Is maith le daoine áirithe dath gréine a bheith orthu. Luaigh fáth **amháin** le cad chuige.

____ [1]

(ii) Luaigh míbhuntáiste **amháin** as bolg le gréin a dhéanamh.

____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

3 **(a)** Tá daonra Thuaisceart Éireann chomh hard le 1.8 milliún anois. Is é an príomhfháth atá leis seo go bhfuil daoine ag maireachtáil níos faide.

(i) Luaigh **dhá** fháth a bhfuil daoine ag maireachtáil níos faide.

Roghnaigh ó:

níos mó truaillithe : aistí bia níos fearr :

cúram leighis níos fearr : níos mó inimirce

1. ______________________________ [1]

2. ______________________________ [1]

(ii) Luaigh míbhuntáiste **amháin** a bhaineann le méadú ar dhaonra.

______________________________ [1]

(b) Taispeánann na graif seo a leanas an t-athrú atá tagtha ar líon 3 chineál éisc (A, B agus C) le 40 bliain anuas.

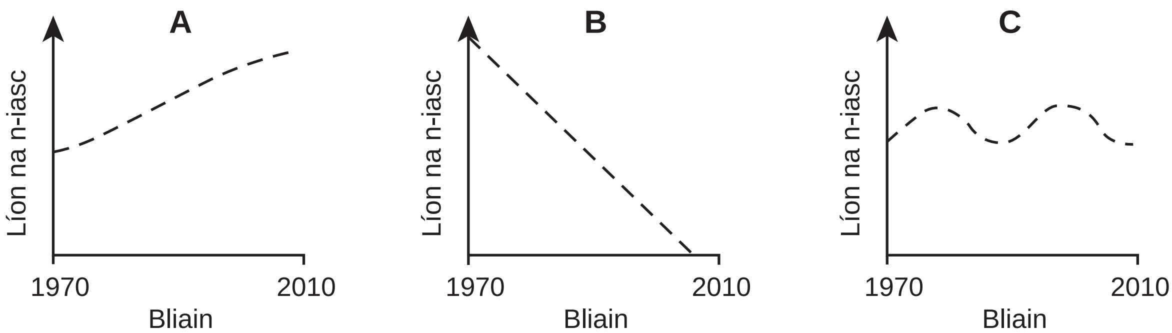

(i) Cén cineál éisc **(A, B nó C)**:

- a bhfuil líon inbhuanaithe acu ann?

_______________ agus _______________ [1]

- ar féidir go bhfuil sé díothaithe?

_______________ [1]

(ii) Luaigh dóigh **amháin** ar laghdaíodh ar ró-iascaireacht agus mínigh an dóigh a bhfuil sé seo ina chuidiú leis na stoic iasc a chaomhnú don am atá le teacht.

____

____

______________________________ [2]

4 (a) Rinne daltaí imscrúdú ar líon na léicean a bhí ag fás ar stoc crainn i gcoill.

Níor chuntais siad ach a fhad le 1m mar a thaispeánann an léaráid thíos.

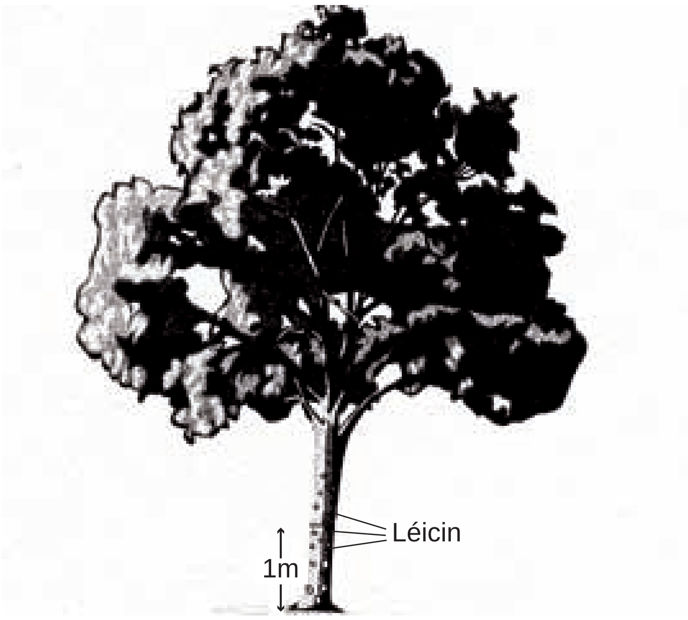

Thaifead siad na léicin a bhí ag fás ar gach taobh den chrann. Tá na torthaí anseo thíos.

Taobh crainn	**Líon na léicean**
Ó thuaidh	7
Thoir	2
Ó dheas	1
Thiar	6

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna	Athmharc

(i) Comhlánaigh an chairt **thíos** le líon na léicean ar gach taobh a thaispeáint.

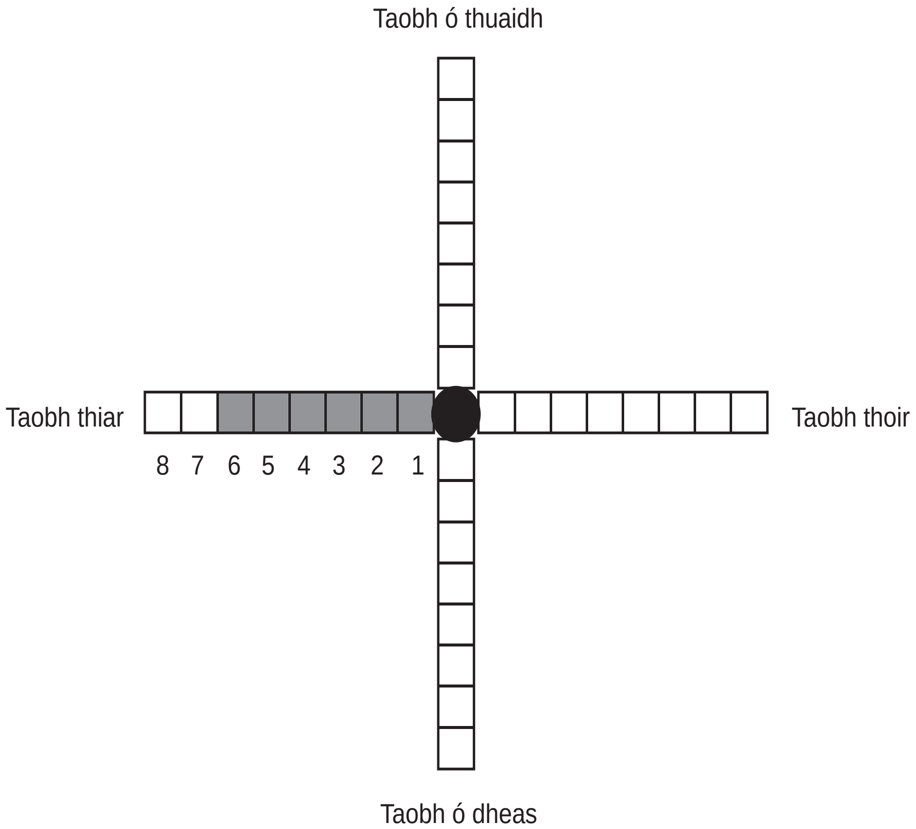

[2]

(ii) Comhlánaigh an abairt seo a leanas a thugann treocht atá á léiriú ag na torthaí.

Léiríonn na torthaí gur fearr a fhásann an léicean ar an

taobh ___________________________ den chrann. [1]

(iii) Luaigh dhá thoisc **aibitheacha** (fisiceacha) ar féidir go raibh tionchar acu ar dháileadh na léicean ar na crainn.

1. ____ [1]

2. ____ [1]

(iv) Agus an fhaisnéis thuas in úsáid agat, luaigh **dhá** dhóigh a bhféadfaí torthaí níos iontaofa a fháil ar an suirbhé.

____

____ [2]

(b) Abair gur tógadh eastát tionsclaíochta in aice leis an choill. Cad é a tharlódh ansin, dar leat, do líon na léicean?

____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

5 Taispeánann an léaráid seo a leanas an fearas a bhí in úsáid ag Louis Pasteur lena thaispeáint gur miocróib ón aer is cúis le héilliú bia.

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

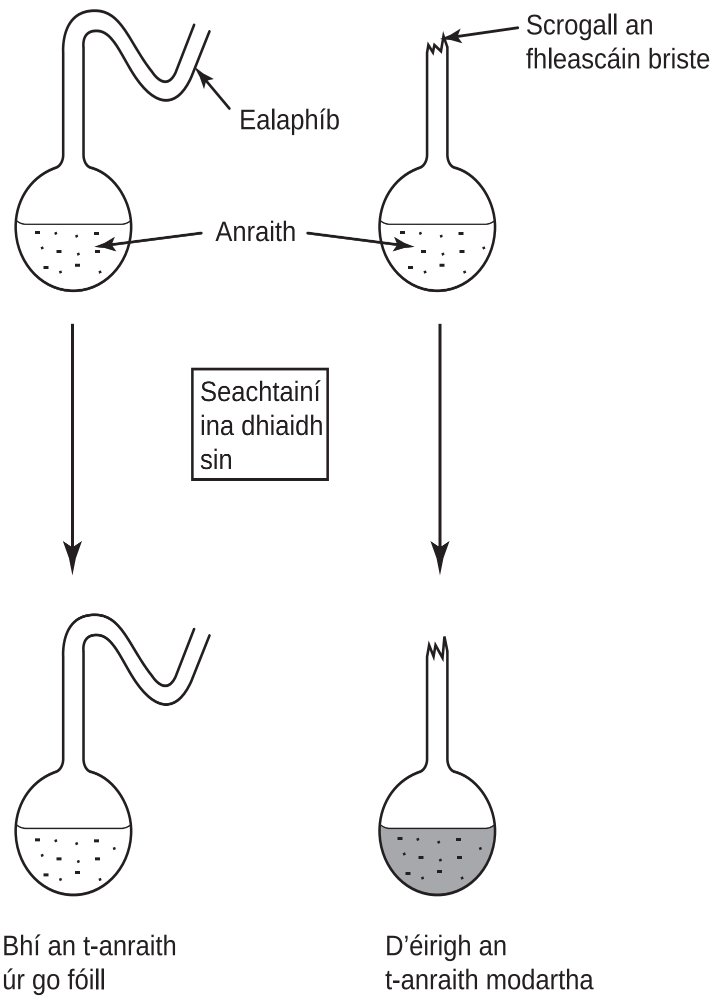

(a) Cuir síos ar thorthaí thurgnamh Pasteur agus mínigh an dóigh ar thaispeáin sé gur miocróib ón aer is cúis le héilliú bia.

____

____

____

____ [3]

(b) Luaigh **dhá** rud a bheadh le déanamh ag Pasteur lena chinntiú go mbeadh na torthaí bailí (triail chothrom).

1. ______________________________________ [1]

2. ______________________________________ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

6 **(a)** Is comhvacsaín í MMR a chosnaíonn daoine ar phlucamas, bhruitíneach agus rubella. In 1998 tuairiscíodh go bhféadfadh nasc a bheith ann idir an vacsaín MMR agus uathachas a theacht ar dhaoine.

(i) Cén éifeacht, dar leat, a bhí ag an nasc seo a tuairiscíodh ar líon na bpáistí a bhí á vacsaíniú le MMR in 1998?

____ [1]

(ii) Cén éifeacht a bhí aige seo, dar leat, ar líon na bpáistí ar tháinig an bhruitíneach orthu sna blianta i ndiaidh 1998?

____ [1]

(iii) Tá líon na bpáistí atá á vacsaíniú anois in aghaidh MMR ar comhleibhéal le líon na bpáistí a bhí á vacsaíniú roimh 1998. Cén fáth a bhfuil sé seo amhlaidh, dar leat?

____ [1]

(b) Bhí ionfhabhtú scornaí ar Shorcha agus bhí sí an-tinn. Bhí an dochtúir cinnte gur baictéar de chineál éigin ba chúis leis agus thug sé antaibheathach di.

(i) Luaigh **dhá** fháth gur antaibheathach seachas vacsaín a thug an dochtúir do Shorcha.

____

____

____ [2]

(ii) Cén fáth a bhfuil sé tábhachtach, dar leat, nach mbaintear ró-úsáid as antaibheathaigh?

____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

(c) Taispeánann an léaráid fagaicít (tíopa d'fhuilchill bhán) agus tom baictéar.

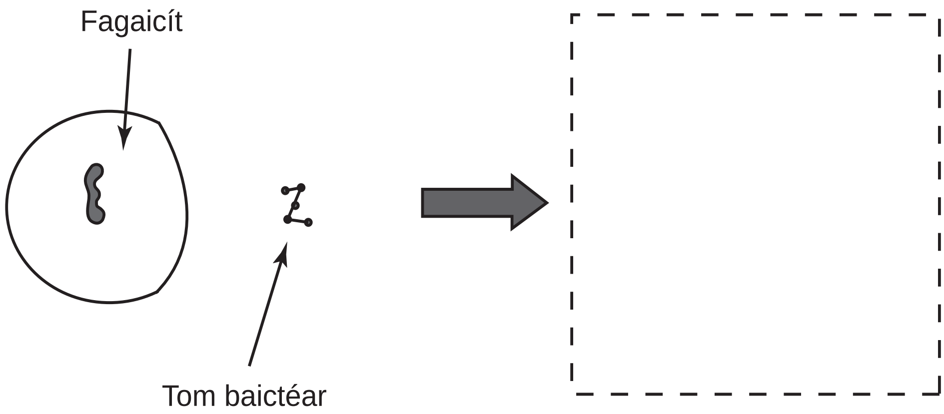

(i) Comhlánaigh an léaráid thuas lena thaispeáint cad é an chéad rud eile a tharlóidh. [1]

(ii) Ainmnigh an próiseas a thaispeántar.

____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin	
Marcanna	Athmharc

7 Is bithbhreosla í saileach a fhásann chomh gasta sin gur féidir í a bhaint i ndiaidh 3 bliana d'fhás.

(a) Nuair a bhíonn saileach in úsáid mar bhithbhreosla, is sampla d'fhorbairt **inbhuanaithe** é. Mínigh ina iomláine cén fáth.

____

____ [2]

(b) Deir eolaithe áirithe nach mbíonn éifeacht ann ar athrú aeráide nuair a fhástar saileach agus nuair a úsáidtear í mar bhithbhreosla.

Mínigh ina iomláine cad chuige a ndeir siad é seo.

____

____

____

____ [3]

(c) Luaigh dóigh amháin a spreagfadh an Rialtas feirmeoirí le saileach a fhás

____ [1]

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.